

gærdet er lavest. Der er nogle enkelte, der skiller sig ud, som har den modsatte holdning; sådan vil det altid være. Men det vil være problematisk.

Den anden variant af demokratiet, som meget nemt kan opstå, er et meget stærkt reduceret demokrati, hvor elevernes indflydelse vil være reduceret til, hvilken farve kridt læreren må have lov til at benytte, og lignende fuldstændig ligegyldige ting. Det er pseudodemokrati, og hvis man vil gennemføre dét og så bilde eleverne ind, at nu har de lært noget om demokrati og indflydelse, når det i virkelighedens verden er et pseudodemokrati, hvor de overhovedet ikke har haft indflydelse på noget som helst af relevans, så er det skadeligt for opfattelsen af, hvad et demokrati er.

Så uanset hvad man gør med det her lovforslag, uanset hvor det lander henne, så vil det være stærkt problematisk, og derfor stemmer vi i Frihed 2000 imod forslaget.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg vil gerne indledningsvis takke for den overvejende positive modtagelse, som forslaget har fået. Det er et forslag, som jeg selv har glædet mig meget til førstebehandlingen af, fordi det jo er kulminationen af et meget klassisk lovforberedende forløb med en redegørelse, en meget bred debat og en lang og vidtgående høringsfase, hvor mange har taget ordet og mange har bidraget til lovforslagets endelige udformning.

Jeg håber, at lovforslaget bidrager til et reelt demokrati for elever og studerende. Det er jo klart, at med sådan et lovforslag er alt ikke udtømt, men nogle af de formelle rammer, som må være til stede for at støtte den indholdsmæssige del af en demokratisk livsform, vil i langt, langt højere grad være til stede både for vores institutioner og for de enkelte elever og studerende. Det anser jeg for et stort gode med hensyn til at udvikle den samtale, den diskussion, den argumentation, som er den nødvendige forudsætning for ethvert levende demokrati.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, be-

tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 101: Forslag til lov om produktionsskoler.

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 24/11 99).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Carsten Hansen (S):

I Socialdemokratiet har vi mange visioner. Vi har også visioner for hele uddannelsesområdet, og en af visionerne er, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en uddannelse. Det er også en målsætning, vi sætter handling bag med en selvstændig lovgivning for produktionsskolerne. Vi gør dem til et selvstændigt redskab for hele ungdomsskoleproblematikken, hele ungegruppen.

Vi mener, at vi i langt højere grad skal benytte os af det potentiale, som disse skoler jo i virkeligheden har til at opfange de unge, der har svært ved at klare sig i andre uddannelsesmæssige sammenhænge.

Vi oplever jo stadig, at en lille gruppe unge har svært ved at komme videre efter folkeskolen. De søger godt nok ind i en uddannelse, men dropper ud igen eller finder ikke arbejde. De går ganske simpelt i stå og har ikke motivation til at få noget udbytte af de kommunale aktiveringsmuligheder.

Her mener vi selvfølgelig ikke vi kan lade stå til; det er jo ikke socialdemokratisk politik. Vi har brug for, at alle unge får en uddannelse og kommer ud på arbejdsmarkedet, og derfor vil vi også samle denne lille gruppe svage unge op. De har brug for en særlig hjælp til at blive kvalificeret til en kompetencegivende uddannelse.

Derfor har vi produktionsskolerne, og derfor har vi også snart en selvstændig lovgivning for dem. Vi ser det som en brobygning, vi ser det også som et af de mange værktøjer, vi skal have i en aktiv uddannelsespolitik, herunder sammenhæng med erhvervsuddannelserne fra sid-

ste år og sammenhæng med EGU'en, altså erhvervsgrunduddannelsen. Vi mener, at dér er produktionsskolerne et selvstændigt og et vigtigt værktøj.

En af de ting, som den lovgivning, vi behandler her i Tinget, lægger op til, er frit optag. Det er i øvrigt det eneste sted, hvor det går den vej i den lovgivning, der bliver præsenteret i år, at vi simpelt hen kommer af med kvotestyringen.

Den hidtidige rammestyring, der har været for produktionsskolerne, ligesom den måde, man har rullende optag på til produktionsskolerne, mener vi måske egentlig har været med til at forringe indsatsen lidt for de svage grupper. Derfor mener vi, det er nødvendigt, at vi får ændret det, og hvis vi skal nå vores målsætning, mener vi også, det er nødvendigt med den fleksible ind- og udlusning. Derfor er det frie optag med.

Lovforslaget selvstændiggør jo også produktionsskolerne som et redskab, der er rettet mod de 18-25-årige, og også som en brobygning til de øvrige ungdoms- og erhvervsuddannelser. Lovforslaget peger jo på, at produktionsskolerne skal fungere som brobyggere mellem grundskolen og det kompetencegivende uddannelsessystem, herunder, som jeg sagde før, særlig erhvervsskolerne.

Det her forslag skaber ikke kun fordele for de unge, men også for produktionsskolerne, som på den vis får et mere præcist sigte. Det vil formentlig medføre en klar definition af fagudbudet på de enkelte skoler, som igen vil være med til at styrke den selvforståelse, det selvbillende, der er på skolerne.

Så skal jeg ikke lægge skjul på, at også det her lovforslag har været i spil i finanslovforhandlingerne, og der var jo et stort flertal, som fastlagde en række principper for finansieringen. Vi er optaget af at leve op til det, som ligger i finanslovsforslaget, og lad mig blot sige, at der står i finansloven, at det skal være et reelt tilbud til de unge i målgruppen, også i små kommuner og i tyndbefolkede områder; det skal være overalt i landet.

Altså kort sagt: Produktionsskoler skal være et tilbud for alle i hele landet. Vi er i hvert fald meget åbne over for at finde nogle fleksible løsninger under udvalgsarbejdet og glæder os til den videre behandling af det her rigtig gode lovforslag i Tinget og i udvalget.

Else Winther Andersen (V):

Nu får produktionsskolerne en selvstændig lov efter at have haft hus sammen med daghøjskolerne, og det synes Venstre er en fornuftig ting.

Målgruppen bliver i lovforslaget her yderligere præciseret, så produktionsskolernes stilling bliver tydeliggjort i forhold til placeringen mellem grunduddannelsen og en egentlig ungdomsuddannelse.

Det er væsentligt, at produktionsskolerne er brobyggere mellem grunduddannelsen og den videre uddannelse. Her tænker jeg specielt på samarbejdet med erhvervsuddannelserne, EGU'erne, men også på et samarbejde ned mod folkeskolen, og jeg kunne måske nok have ønsket nogle flere ord med i bemærkningerne til lovforslaget om samarbejde også den vej.

En produktionsskoleelev er jo typisk en elev, der skal styrkes både i det faglige og i den personlige udvikling. Derfor skal der laves en plan for eleven, og den skal følges op. Det er nødvendigt.

Og så tror Venstre på, at vi kan hjælpe flere til at klare en faglig uddannelse. Det er i hvert fald dybt beskæmmende at få oplyst, at vi har over 200.000 unge under 30 år, der ikke kan læse. Derfor er det nødvendigt, at vi gør en stærk, målrettet indsats for den gruppe, så den ikke ender med at blive sociale klienter.

Men der er nogle ting, som Venstre godt vil forholde sig til. Det fremgår også af nogle af de hørings svar, vi har fået. Jeg vil godt spørge ministeren: Hvorfor er det lige 20 årselever, man er landet på? Hvad med de tyndbefolkede områder? Hvad er baggrunden for det? Selvfølgelig skal der være et fagligt miljø, men kunne der ikke også være det med færre elever? Det synes jeg vi skulle prøve at dyrke i udvalget.

Etårsgrænsen er blevet blødt op. Det er godt, men jeg vil godt sige, at Venstre er ikke tilhænger af, at det skal være fuldstændig frit at være der, så længe man vil. Det er en af grundene til, at vi tidligere har stemt blankt til produktionskoleloven. Så et år er fint nok, ligesom den måde, det nu står på.

Men så har jeg noget, som jeg nok synes nærmer sig, jeg vil ikke tage ordet lovsjusk i min mund, men tanken kunne godt være der: Om 14 dage holder vi juleferie, så når vi i dag behandler dette her lovforslag, som skal træde i kraft den 1. januar 2000, synes jeg ikke, det er en ordentlig måde at behandle vores kommuner på. Jeg føler, det er manglende respekt for det kommunale selvstyre, når vi laver en omfi-

nansiering ved, at kommunerne nu skal betale for deres elever.

I kommunerne har vi lagt budget i oktober, så derfor havde det altså været rimeligt, at vi havde set dette lovforslag senest først i oktober, så kommunerne havde en større fornemmelse af, hvad det er, der er på vej. Jeg ved godt, at man så siger, at kommunerne bliver DUT'et for den her udgift, men vi ved også godt, at der bliver finansiering i det, og at de på et tidspunkt skal ud med pengene til at betale regningen med, når den kommer.

Jeg vil også godt sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, hvordan man har fundet frem til lige nøjagtig de beløb på 45.000 og 25.000 kr. til elever over og under 18 år. Hvordan har man fundet frem til det?

Jeg er dybt bekymret for, om ikke beløbet er så højt, at vi har en del kommuner, der vil sige: Det er fint nok; hvis det skal være så højt et beløb, vi skal betale for at have en produktionsskole i vores kommune, så lukker vi den simpelt hen! Der er jo kun lidt ved, at vi laver et frit optag, hvis kommunen lukker skolen, og vi har jo set i KL's høringssvar, at man kan lave en aktivering betydelig billigere, men en aktivering tager jo ikke højde for det hele menneske. Her synes jeg virkelig der er brug for en dialog med KL, og det er også en af de ting, der gør, at jeg anker noget over forslaget ikrafttrædelsestidspunkt.

Der er yderligere en ting: I andre sammenhænge hører vi altid, at vi skal afvente, at evalueringsrapporter kommer. Nu har vi lige fået undervisningsministerens skrivelse om, at der kommer en evalueringsrapport her den 1. januar, hvoraf det bl.a. fremgår, at der er flere og flere produktionsskoleelever, der får en uddannelse, hvad jeg synes er godt, men hvorfor så ikke lige i denne her sammenhæng afvente den undersøgelse eller også få fremrykket svarene?

De positive elementer i lovforslaget kan vi støtte, men vi vil som sagt stille nogle spørgsmål i udvalget, også om, hvorfor ministeren lige nøjagtig ni gange har skrevet i lovforslaget, at det vil ministeren fastsætte nærmere regler om.

Det synes jeg er mere end rigeligt.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Brian Mikkelsen som ordfører.

Brian Mikkelsen (KF):

Jeg vil ikke lægge skjul på, at det her er en sag, som ligger Det Konservative Folkeparti meget på sinde.

Det handler om unge mennesker, som har meget svært ved at tage en uddannelse, og som har meget svært ved at fungere i samfundet. Det handler om unge mennesker, som har brug for hjælp til at få en kompetence, så de bliver i stand til og selv føler sig i stand til, også mentalt, at gå i gang med en reel uddannelse. Og dér er det altså væsentligt, at man både ser på indholdet og ser på, hvad det er, man så tilbyder de her produktionsskoler, som samler op.

Vi kan også se, at der er en rimelig stor succesrate for de mennesker, som har været igennem det flow, der er i en produktionsskole, og som eksempelvis tager en ungdomsuddannelse bagefter. Cirka fem sjettedele går videre.

Der er et par forbedringer i det her lovforslag, som vi fra konservativ side selvfølgelig kan støtte. Først og fremmest, at man nu gør det til en selvstændig lov, altså at man nu gør det til noget væsentligt, at man har en lov om produktionsskoler, og at man ikke bare kobler det sammen med daghøjskoleloven. Dernæst, at der i forhold til udgangspunktet er en dispensationsmulighed, så det er muligt at gå der mere end de 12 måneder. Det står meget stramt formuleret her, men det er altså væsentligt, i hvert fald for os, at signalere, at vi her taler om unge mennesker, som er meget skoletrætte.

Så hvis de eksempelvis bliver indskrevet i maj og slutter i maj, er det problematisk at forestille sig, at de vil fortsætte i et skoleforløb, når de først skal starte efter sommerferien på teknisk skole, eller hvor det er, de skal starte henne. Så derfor skal der være en dispensationsmulighed.

Jeg vil godt give ministeren ret i, at det selvfølgelig kun skal være en dispensationsmulighed. Det skal ikke være en generel regel. Men dér må man se på, hvordan det overhovedet kan lade sig gøre.

Sagen er jo også den, at de fleste trods alt starter et forløb efter sommerferien. Efter at de måske har gået 3-4 uger på en teknisk skole, har de så fundet ud af, at de godt vil over på en produktionsskole. Så det, at der vil gå alt for meget inflation i det, frygter vi altså ikke fra konservativ side.

Så er der hele sagen omkring det principielle i den kommunale medfinansiering. Nogle af tankerne kan vi godt se ideen i og det rigtige i,

at man på den måde ansvarliggør, men det vil sandsynligvis også skabe et problem, at man skal lægge 45.000 kr. for hver elev over 18 år, som skal ind på en produktionsskole. Det kan give kommunen incitament til at bruge andre former før aktivering, som måske ikke er så givtige. Det har der jo været mange eksempler på før, også før den nuværende produktionsskolelov, hvor produktionsskolerne var kommunale, og hvor man brugte dem til alle mulige underlige ting. Og dér er der et problem med denne her konstruktion, og det skal man have drøftet nærmere.

Nu kan vi jo se i finanslovteksten, at det er vi nok ikke dem der er allertættest på. Der er jo lavet en aftaletekst med tre andre partier. Men vi håber da i hvert fald at kunne påvirke det gennem udvalgsbehandlingen og de samtaler, der er om det pågældende emne.

Men altså, en del af intentionerne i forslaget synes vi er fornuftige. Vi vil meget gerne stadig væk have lov til at se på, om det er det rigtige, man gør med denne her finansieringskonstruktion, men en meget stor del af det kan vi godt acceptere fra konservativ side. Men vi vil godt fokusere på, hvordan man sikrer sig, at de her produktionsskoler får lov til at overleve under de nuværende konditioner. Hvordan sikrer man et fornuftigt miljø, så der ikke bliver en sådan stemning, som siger, at om et halvt år er der en økonomisk usikkerhed? Det er altså ikke de rigtige uddannelsesmæssige vilkår, man kan byde nogle skoler, som gør et godt stykke arbejde.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Aage Frandsen som ordfører.

Aage Frandsen (SF):

Det er rart at høre, at der er en almindelig opfattelse af, at det er nødvendigt med en anden lovgivning end den, der er i øjeblikket. Den nuværende lovgivning bygger jo på kvoteordninger, som blev gennemført sidste år af et flertal i Folketinget, som SF ikke var en del af. Og nu drejer det sig så om at få gennemført en lovgivning, der giver mulighed for frit optag, og det er vi klart tilhængere af.

Det, som er formålet med produktionsskolerne, er jo, at unge, der ikke er parat til at gå i gang med en ungdomsuddannelse, her får en chance. De får nogle kompetencer, som de ikke har i forvejen, så de kan gå i gang med uddannelsen. Det drejer sig også om unge, som er fal-

det fra en ungdomsuddannelse, fordi de enten kom for tidligt i gang, eller fordi de oplevede ting, som ikke svarede til deres forventninger og forudsætninger, og nu får de så muligheden for at gå på en produktionsskole, og derefter kan de forhåbentlig gå i gang med en ungdomsuddannelse igen.

Det er unge, der ikke rigtig kan holde til at være på arbejdsmarkedet, som har svært ved at være der, og som heller ikke har fået en uddannelse; så kan der være mulighed for at komme ind på arbejdsmarkedet og komme ind i uddannelse efterfølgende.

Det drejer sig også om unge, som mangler nogle bestemte forudsætninger, som de ikke har fået i folkeskolen. Det drejer sig om unge, som er mere praktisk betonedede, og dér er det produktionsskolerne, der mere end nogen andre uddannelsesinstitutioner i Danmark tager udgangspunkt i det praktiske. I den forbindelse vil jeg godt henvise til den OECD-rapport, som kom i begyndelsen af året, og som fremhævede produktionsskolerne, hvor man netop benytter sig af at tage udgangspunkt i det praktiske og derefter udvikle nogle mere teoretiske ting.

Endelig drejer det sig jo om nogle unge, som formentlig har gjort mere indtryk på folkeskolen, end folkeskolen gjorde på de pågældende unge, og som igennem mange år i folkeskolen ikke har lært nok og ikke har følt, at det var noget for dem, og det drejer sig så om, at de nu får et tilbud, som de forstår lige netop er rettet til dem.

Vi er enige i regeringens målsætning om, at det drejer sig om at komme op på en meget høj procent af unge, som får en ungdomsuddannelse – 95 pct., er vi enige i. Og hvis det skal det, jamen så forudsætter det, at der er forskellige muligheder for brobygning på vej til en ungdomsuddannelse, fordi forudsætningerne, som de unge har for at gå i gang, ikke er de samme, og fordi mange ungdomsuddannelser – efterhånden næsten dem alle sammen – kræver en høj grad af boglighed, som ikke alle unge har på det tidspunkt, hvor de ellers har alderen til det. Og derfor er produktionsskolerne efter vores opfattelse et vigtigt element i den her forbindelse.

Lovforslaget har en masse smukke forudsætninger og hensigter, som vi støtter fuldt ud. Men det drejer sig selvfølgelig om, at de teknikker, der skal til, for at de opfyldes, er i orden.

Vi er indstillet på, at man, som vi også har udtrykt i finanslovaftalen, går ind med en kom-

munal medfinansiering. Men så er det afgørende, at det, der sker i den forbindelse, ikke forhindrer de målsætninger, som vi gerne vil have opfyldt. Og det drejer sig om at se på, hvordan medfinansiering og bloktilskud kommer til at virke forskellige kommuner imellem.

Det andet er et spørgsmål om den størrelse, som medfinansieringen skal have, 45.000 kr. eller 25.000 kr. Har den et ret formål? Risikerer vi, at man med disse høje tal i virkeligheden tilskynder kommunerne til at vælge en billigere løsning, som klart i mange tilfælde er ringere, fordi den ikke har et pædagogisk sigte, hvis f.eks. det drejer sig om almindelig aktivering, som foregår i mange kommuner som en billig foranstaltning? Derfor er det med den kommunale medfinansiering og den modydelse, som kommunerne skal have, et spørgsmål om at finde den rette teknik til at opfylde vores formål.

Så er det endelig spørgsmålet om, hvor længe unge mennesker skal gå på en produktionsskole. Der mener vi, at hvis man skal have en dispensationsmulighed ud over de 12 måneder, så skal det være mere end 14, ellers er der ikke rigtig nogen mening i det. Men vi har ikke noget imod at understrege, at det er 12 måneder, som er hovedreglen under alle omstændigheder. Men hvis man skal have mulighed for at gå længere end de 12 måneder, skal det altså være længere end bare yderligere 2 måneder, for ellers tror jeg ikke, at man har ret megen glæde af det.

Når det kan være fornuftigt at lave en dispensation, hænger det jo sammen med, at nogle af de opgaver, som produktionsskolerne skal løse, måske ikke kan løses inden for en ramme af 12-14 måneder.

Men ud fra de betragtninger og på baggrund af det, som vi har givet udtryk for i finanslovaftalen, kan vi støtte grundlaget for den her lovgivning. Vi vil bare gerne kigge på elementer i den.

Christian H. Hansen (DF):

Der kan sikkert siges meget om produktionsskolerne – der er både gode og dårlige eksempler – men én ting kan vi sikkert alle blive enige om, og det er, at det er godt, at der er nogle uddannelsesinstitutioner, hvor folk kan få det nødvendige spark til at gå ud i samfundet og gøre en indsats også inden for arbejdsmarkedet. Og det, at man ophæver lovfællsskabet mellem produktionsskolerne og daghøjskolerne, skulle jo gerne gøre, at produktionsskolerne

kunne finde nogle nye veje og dermed også være i stand til at bygge broer og tunneler til enten fortsat uddannelse eller arbejde.

Dansk Folkeparti kan også støtte, at man indfører en minimumsgrænse for skolerne, således at der kun ydes statstilskud til skoler med mindst 20 årselever pr. år. Det er vel vidende, at det ikke er lang tid siden, at man her i Folketingssalen har lavet nogle stramninger for produktionsskolerne. Måske kunne man også have ventet og set, hvad evalueringen af det gjorde, inden man kom med lovforslaget.

Dette er nogle af de positive ting i lovforslaget. Men jeg må også sige, at når man går dybere ind i finansieringsdelen, så kan Dansk Folkeparti få svært ved at medvirke. Det virker, som om de problemer, staten førhen har haft, og de vanskeligheder staten førhen har haft med at styre det her område, bliver lagt over på kommunerne. Dette er en problematik i lovforslaget, som vi faktisk mener er meget alvorlig. Og vi vil være sikre på, at kommunerne får den fulde kompensation for de økonomiske konsekvenser af lovforslaget. Så på dette område søger vi i Dansk Folkeparti et meget stabilt håndslag.

Så Dansk Folkeparti vil selvfølgelig under udvalgsarbejdet stille en del spørgsmål til lovforslaget, men vi ser på det fra en positiv indgangsvinkel.

Susanne Clemensen (CD):

Sidste år var CD et af forligspartierne bag finansloven for 1999, hvilket bl.a. betød, at vi var med til at indføre et loft for antallet af produktionsskoleelever på 5.300.

Det gik vi med til, fordi antallet af produktionsskoleelever ligesom antallet af daghøjskoleelever var steget markant gennem de senere år, og vi mente, at der var et behov for at hive i nødbremsen og spørge os selv, om det var den udvikling, vi ønskede skulle fortsætte.

Dermed har jeg ikke sagt, at skolerne ikke gør et stort og værdifuldt stykke arbejde, for det gør de. Og det er hævet over enhver tvivl, at vi fortsat vil have brug for produktionsskolerne, selv om jeg naturligvis håber, at folkeskolen og vores øvrige uddannelsesstilbud vil udvikle sig i en retning, som gør, at antallet af produktionsskoleelever vil falde.

Her kan jeg naturligvis ikke lade være med at indskyde, at jeg tror, at CD's forslag på finansloven om en pulje på 350 mio. kr. over de næste 4 år til forsøg med helhedsskolen vil vise sig at være en brugbar model, der i højere grad kan

tage hensyn til at udvikle alle elevers forskelligheder og potentialer.

Vi er naturligvis klar over, at et loft over antallet af årselever på produktionsskolerne har nogle u hensigtsmæssigheder i forhold til den pædagogiske indsats over for den enkelte elev. Derfor har vi i CD også tilkendegivet, at hvis der kunne findes en anden løsning end kvotemodellen for produktionsskolerne, under forudsætning af, at antallet af årselever bør være på nogenlunde det samme niveau, nemlig 5.300 årselever, så var vi naturligvis interesseret i at medvirke til sådan en løsning. Derfor er vi også at finde blandt dette års finanslovforligspartier, der ønsker at gennemføre det frie optag kombineret med en kommunal medfinansiering for produktionsskolerne.

I CD er vi enige i, at produktionsskolerne er markant anderledes end daghøjskolerne, og derfor er det rigtigt, at daghøjskolerne og produktionsskolerne fremover skal have hver sin selvstændige lovgivning. Vi er enige i, at produktionsskolerne er et uddannelses tilbud til de unge i form af en brobygning til især en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse eller et midlertidigt såkaldt helle for den elev, der er sprunget fra en ungdomsuddannelse af den ene eller den anden årsag.

Det her fremsatte lovforslag ser efter vores opfattelse ganske fornuftigt ud. Men naturligvis er vi optaget af, at en ny finansieringsmodel bliver så rimelig for den enkelte kommune som muligt, og at man sikrer, at ingen produktionsskoler på grund af deres ringe størrelse eller geografiske beliggenhed bliver nødt til at lukke, eller omvendt, at nogle kommuner føler trang til at bruge produktionsskolerne til andet end det, som de er tiltænkt.

Med de bemærkninger her kan CD støtte lovforslaget.

Henrik Svane (RV):

I Det Radikale Venstre er vi glade for, at vi får en selvstændiggørelse af produktionsskolerne med nærværende forslag.

Produktionsskolernes stilling som selvstændig skoleform styrkes hermed, og det understreges, at skolerne har en særlig opgave for unge, der ikke umiddelbart er parat til de ordinære ungdomsuddannelser.

Skolernes særlige pædagogiske praksis med udgangspunkt i værkstedsarbejde og en kombination af håndens og åndens arbejde anerkendes. Og skolernes brobygningsfunktioner som

institutioner for erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelser, fremhæves, ligesom deres mulighed for at tage sig af unge, der er i fare for at falde fra en erhvervsuddannelse, understreges.

Som det er tilfældet i flere andre uddannelser, vil der også fremover blive stillet krav om udarbejdelse af en målrettet uddannelsesplan til den enkelte unge. Det er en væsentlig ting for at holde skolernes engagerede personale fast på, at der skal gøres noget for de her unge mennesker.

Skolernes uddannelsesfunktion understreges også ved, at der indføres en etårsgrænse for deltagelse med stats tilskud, dog med en mulighed for dispensation i op til 2 måneder, således at kommunernes ansvar for det revalideringsmæssige og socialpædagogiske fremhæves ved, at de må finansiere et forløb herudover.

En væsentlig ting er, at skolerne fortsat har frit optag for målgruppen. De unge kan frit henvende sig til skolen, og det er skolens bestyrelse, der fastsætter regler for optagelsen, og rammestyringen og dermed kvoterne ophæves.

Det giver mig anledning til en lille bemærkning til fru Else Winther Andersen fra Venstre med hensyn til hendes bemærkning om, at dette lovforslag skal hastes igennem. Der blev ikke direkte sagt lovsjusk, men der hænger ligesom en lille mørk sky over det, der blev sagt. Jeg synes, det er væsentligt nu at sige, at det, som produktionsskolerne selv har været meget kede af siden sidste års aftale om rammestyring af kvoterne, jo er en af årsagerne til, at vi meget gerne vil gøre det her lovforslag færdigt nu, så de får meget bedre vilkår. Det ønsker de jo selv.

Tilbudet skal ud over at styrke deltagerens personlige udvikling og forbedre deres muligheder i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet tilrettelægges med særligt henblik på opnåelse af kvalifikationer, der kan føre til gennemførelse af en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse. Derfor skal skolernes tilbud fortrinsvis have relation til fagområder inden for erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelser.

For at sikre kvaliteten ved oprettelsen af nye skoler skal der fremover stilles krav om lokaler, inventar m.v. ved start af en ny skole. Og der indføres så en minimumsstørrelse på 20 årselever for skolerne, således at det faglige udbud og det pædagogiske miljø er bæredygtigt. Det er en væsentlig pointe, at det er bæredygtigt.

Finanslovaftalen om produktionsskolerne giver anledning til drøftelser under udvalgsarbejdet om at finde den bedst mulige finansieringsmodel – det er oplagt – og derfor kan jeg tilslutte mig det, som Socialdemokratiets ordfører sagde på det område.

Vi glæder os til udvalgsbehandlingen og vil medvirke positivt for at få dette gode lovforslag gennemført endeligt.

Søren Kolstrup (EL):

I finanslovens forligstekst om produktionsskoler fremhæves, at disse skoler spiller en vigtig rolle i en flerstrengt ungdomsuddannelse, som jo er en af forudsætningerne for, at 95 pct. af en årgang – og efter Enhedslistens opfattelse vil vi jo da gerne have flere – gennemfører en ungdomsuddannelse.

Produktionsskolerne har dokumenteret deres betydning. Her er et åndehul for unge, der ikke er parate til eller ikke har mod på umiddelbart at gå i gang med den mere strømlinede uddannelsesvej.

For at indfri denne målsætning opgives rammestyring til fordel for frit optag, og det er godt. Det er et fremskridt i forhold til det, vi oplevede sidste år på finansloven. Og så suppleres det med en målretning af produktionsskolernes aktivitet. Problemet er selvfølgelig, at hvis man vil disse flotte mål, så skal man også ville redskaberne – SF's ordfører var også inde på det – og så er det meget vigtigt, at man har de teknikker, der kan føre frem mod det mål, som man hævder at ville forfølge.

Enhedslisten er stærkt interesseret i, at den videre bearbejdning af loven sikrer, at de kommuner, der har en produktionsskole, ikke straffes. Det skal ikke være sådan, at nogle kommuner kommer til at stå med håret i postkassen og andre scorer kassen. Især må vi sikre, at de svage kommuner med få økonomiske ressourcer, der har få tilbud til de unge, ikke bliver straffet. I nogle kommuner er det jo sådan, at produktionsskolen måske er det eneste alternativ for den her gruppe af unge, der ikke er så strømlinede, og derfor er det så vigtigt, at disse kommuner ikke bliver ladet i stikken. Det er det ene problem.

Det andet problem er selvfølgelig medfinansieringens størrelse – et par ordførere har tidligere været inde på det – som ikke må tvinge kommunerne til at give sig i kast med løsninger, som i virkeligheden er dårligere for den

unge end produktionsskoleløsningen. Det er det andet problem.

Det tredje problem, som det for Enhedslisten er meget afgørende at lægge vægt på i de kommende drøftelser, er spørgsmålet om, hvor lang tid de unge kan blive på en produktionsskole. Produktionsskolerne har jo deres store force i forhold til en forholdsvis lille gruppe af unge, og blandt disse er der igen en mindre gruppe, en meget lille gruppe, 10 pct. eller derunder, som har behov for længere forløb end 12 måneder. Og hvis der ikke er et umiddelbart alternativ for denne gruppe, må vi for guds skyld ikke havne i en situation, hvor de lades i stikken.

Altså, det er meget rigtigt at sige: Efter 12 måneder gør vi status. Men hvis der er en gruppe af unge, som ikke har noget alternativ, må vi ikke lade dem droppe ud; så er det langt vigtigere at sikre, at nogle af de ildsjæle, som er på produktionsskolerne, kan tage hånd om dem. Derfor har vi som det altafgørende mål i de her forhandlinger, at der ikke er nogen unge på produktionsskolerne, der tabes, og derfor er det vigtigt, at vi har en fleksibel holdning til, at alle unge, der ikke er parate til at gå ud efter de 12 måneder, stadig væk har en chance.

Tove Videbæk (KRF):

Med dette lovforslag vil man tydeliggøre produktionsskolernes stilling som en selvstændig skoleform og understrege skolernes funktion som et egentligt uddannelsesstilbud til unge, der ikke er klar til at begynde på en ungdomsuddannelse. Og det er positivt, synes vi i Kristeligt Folkeparti, at produktionsskolerne nu får deres egen lov.

Den eksisterende rammestyring ønskes ophevet. Dette punkt er man meget bekymret for rundtomkring i produktionsskolernes regi, så det vil vi gerne bruge tid til at kigge på under udvalgsarbejdet.

Der skal igangsættes en række initiativer, der vil målrette skolernes aktivitet, og det synes vi naturligvis også er positivt.

Der skal sættes en grænse på 1 år for tilskud, og det er et reelt problem, for der er elever, der ikke kan klare sig med 1 år, men som skal gå på skolen endnu et halvt eller helt år for at blive helt klar til at komme på almindelige arbejdspladser. Derfor vil Kristeligt Folkeparti også stille ændringsforslag om, at f.eks. 10 pct. af en årgang på en produktionsskole kan få lov til at

gå endnu et halvt eller et helt år på produktionsskolen.

Så er det vedrørende minimumselevtallet på 20: Det kan også være et problem for nogle i de tyndtbefolkede områder, men også det må vi kigge på under udvalgsarbejdet.

Produktionsskolerne har virkelig haft succes med at gøre de mindre boglige unge klar til at komme ud på det almindelige arbejdsmarked, og derfor synes vi i Kristeligt Folkeparti ikke, at vi skal gøre det sværere for produktionsskolerne at agere. Det er klart, at med faldende arbejdsløshed kan det være nødvendigt at slanke området lidt, men det skal gøres varsomt og med rettidig omhu for ikke at ødelægge disse gode tilbud til unge, der skal gøres klar til det almindelige uddannelsessystem eller arbejdsmarked. Dette forslag skulle nødig medføre, at produktionsskolerne faktisk bliver nedlagt rundtom i kommunerne på grund af, at kommunerne vælger billigere løsninger, som ikke på samme måde sikrer, at de unge kommer videre i uddannelse og arbejde.

Så Kristeligt Folkeparti er principielt for, at produktionsskolerne får deres egen lov, men der er flere områder i lovforslaget, herunder bl.a. finansieringen, som skal helt på plads, hvis Kristeligt Folkeparti skal støtte det.

Tom Behnke (FRI):

Vi har i Frihed 2000 valgt at se positivt på forslaget her. Vi er af den opfattelse, at der for nogle ganske få unge mennesker her i landet er et reelt behov for, at de kan komme på en produktionsskole, at de kan få nogle færdigheder, og at de kan få nogle evner, der gør, at de så kan komme videre og måske tage en videregående uddannelse, og at de i hvert fald kan få sikret deres fremtid. Som det styringsinstrument og det hjælpeværktøj er produktionsskolerne ualmindelig gode. Vi ved jo, at resultaterne for en del unge menneskers vedkommende har været ganske, ganske positive. Der er nogle, der har haft endda et rigtig godt udbytte af at komme på en produktionsskole og faktisk har fået sig en ganske glimrende uddannelse efterfølgende.

Men produktionsskolerne skal også kun være for, om jeg så må sige, de svageste, de bogligt svageste, dem, der ikke er klar til at køre videre lige nu og her, dem, der har behov for at få noget mere med i rygsækken, inden de kan køre videre. Det må ikke blive sådan, at produktionsskoler er en slags ekstra 10. klasse, en

overbygning på 10. klasse. Det må ikke være sådan, at når eleverne er færdige med 9. klasse, kan de lige så godt tage 10. klasse med, og når de er færdige med 10. klasse, kan de også lige så godt tage en produktionsskole med.

Det duer ikke, hvis det er sådan, at produktionsskolerne bliver for fasttømret en del, at det bliver, om jeg så må sige, almindeligt, at man går på produktionsskole. Det bør det ikke være. Det er produktionsskolerne ikke lavet til. Det er de ikke egnede til. Derfor skal produktionsskolerne ikke bare være noget, man tager på, men noget, som er meget, meget målrettet lige præcis i forhold til de elever og unge mennesker, som har behovet.

Derfor synes vi også, det er lidt problematisk, at man nu laver en egentlig selvstændig lov for produktionsskolerne. Vi synes, de lå meget fint, hvor de lå før. For det, at man nu giver produktionsskolerne deres egen lov gør jo, at man cementerer ordningen, så det bliver en ordning, der er kommet for at blive.

Det har vi for så vidt ikke noget imod, hvis vi bare hele tiden holder fast i, hvad det er for unge mennesker, der skal komme på en produktionsskole, og hvad formålet med at komme på en produktionsskole er, og sikrer, at produktionsskolerne ikke går hen og bliver en slags efterfølgende 10. klasse, hvor man så ligesom kan få tiden til at gå med et eller andet. Det duer ikke. Der skal være et helt klart formål med at gå på en produktionsskole. I det omfang det sikres – og det er sådan, vi læser lovforslaget – støtter vi lovforslaget.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg vil gerne takke for den overvejende meget positive tilslutning, der har været til forslaget om at gennemføre det frie optag og sikre produktionsskolerne en egen skoleidentitet.

Det har for regeringen været magtpåliggende at sørge for, at det, som er en integreret del af produktionsskolernes måde at fungere på, nemlig at den enkelte elev kan komme på skolen på et vilkårligt tidspunkt og få tilrettelagt et forløb, som kan afsluttes, når eleven er klar til det, er meget væsentligt at genindføre.

At der bag de uddannelsespolitiske intentioner, der er med hensyn til at sikre produktionsskolerne som en mulighed for dem, der ikke umiddelbart er klar til en egentlig ordinær ungdomsuddannelse, er nogle overvejelser om, hvilke finansieringsmæssige konsekvenser det

må have, er ret indlysende. Med hensyn til den finansieringsordning, som er foreslået i lovforslaget, vil der naturligvis ske en DUT-kompensation.

Når det er afgørende for os, at lovforslaget vedtages inden jul, er det, fordi vi mener, at kvotestyringen har endog ganske skadelige effekter på produktionsskolernes muligheder for at gennemføre et frit optag i forhold til netop den enkelte elev, der har brug for produktions-skolerne som en måde at komme videre i ordi-nær uddannelse på.

Jeg ser frem til udvalgsbehandlingen og til, at vi i den kreds, som er enige om intentionerne med hensyn til finansieringsomlægningen, kan finde løsninger, der imødekommer de bekym-ringer, der har været rejst her fra talerstolen.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddan-nelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, be-tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 9:

Forslag til folketingsbeslutning om en styrket forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord.
Af Villy Søvnald (SF) m.fl.
(Fremsat 13/10 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sundhedsministeren (Carsten Koch):

Allerførst en tak til SF for endnu en gang at sætte forebyggelse af selvmord på dagsorde-nen.

Jeg har efter aftale med SF konstateret, at nærværende beslutningsforslag respekterer de netop indgåede finanslovaftaler og dermed ikke

lægger op til udgiftsforøgelser ud over de i finansloven indeholdte.

Selv mord er en meget alvorlig hændelse, som der er mange gode grunde til at beskæftige sig med. Vi skal huske på, at hvert selvmord ikke bare dækker over en personlig tragedie, men også er en dybt ulykkelig situation for de efter-ladte.

De, der forsøger at tage deres eget liv, ønsker ofte ikke at dø. De ønsker derimod at komme væk fra en uudholdelig situation, fra proble-mer, de ikke kan se en løsning på.

Ofte er der ikke tale om mennesker, som er mætte af dage.

Derfor er selvmordsforebyggelsen så vigtig. Vi skal gøre, hvad vi kan for at sikre, at selv-mord ikke bliver løsningen for de ulykkelige mennesker.

Selv mordshyppigheden i Danmark har været faldende siden 1980, men det gør ikke problem-stillingen mindre vigtig, for tallet er stadig højt – 817 selvmord i 1997 – og der er mange selv-mord blandt unge og midaldrende: Lidt over halvdelen af de 817 selvmord blev begået af mennesker under 55 år.

For snart et år siden fremsatte SF dette be-slutningsforslag for første gang. Dengang hen-viste jeg til det forslag til handlingsplan, der ligger på selvmordsområdet, og til den referen-cegruppe, som følger handlingsplanen op. I dag er jeg i den gode situation at kunne sige, at der er en mængde selvmordsforebyggende initiati-ver og aktiviteter i gang, også på de punkter, som trækkes frem i SF's beslutningsforslag. Lad mig kort nævne nogle af de centrale aktiviteter:

Undervisningsministeriet arbejder i øjeblik-ket med spørgsmålet om opkvalificering af re-levante faggrupper. Det sker ud fra devisen om, at de forskellige faggrupper har forskellige be-hov, men at en generel basisviden om selv-mordsproblematikken bør indgå i uddannelsen og efteruddannelsen af alle de faggrupper, der kommer i berøring med selvmordstruede.

I et samarbejde med Center for Selvmords-forskning har Undervisningsministeriet igang-sat et projekt om udvikling af undervisnings-moduler om selvmordsproblematikken. Projek-tet skal udvikle og afprøve mindst syv typer undervisningsmoduler rettet mod forskellige faggrupper.

Ud over de faggrupper, vi normalt tænker på i denne forbindelse, såsom lærere, pædagoger, sygeplejersker, læger, socialrådgivere m.v., om-fatter projektet også eksempelvis politiet og kri-